

Onbekende bekenden

Op leeuwenjacht (vervolg)

Mijn bijdrage over de vier leeuwenbeelden in het Beatrixpark in de vorige Nieuwsbrief is met veel plezier gelezen, heb ik gemerkt uit de reacties. Daarom nog een vervolg.

Doeke Roos jr. uit Vlissingen, degene die al jaren geleden veel feiten verzamelde over de zwerftocht van de 16 leeuwen bij het Centraal Station in Amsterdam, is ook nu weer enthousiast geworden naar aanleiding van ons artikel. Via een oproep in de Telegraaf van 2 december 2008 kreeg hij heel wat reacties, waarvan er vooral één een schot in de roos bleek. Daarvan deed de Telegraaf op 9 januari 2009 verslag.

Wakers of Wachters?

In Amstelveen heeft Theo van Baarsen een leeuw met het wapen van Amsterdam staan bij de ingang van zijn huis. Een andere, ook met het wapen van Amsterdam, staat bij een nicht van hem in de achtertuin in Noord.

Handtakeltje

De twee leeuwen zijn afkomstig van zijn opa, die ca. 100 jaar geleden betrokken was bij de sloop van het westelijke spoorviaduct naast het Centraal Station. Hij verwijderde de twee beelden met een handtakeltje en vervoerde ze met een dekschuit naar zijn bedrijf in Buiksloot, dat handelde in zand en grind. Toen het bedrijf in 1970 werd onteigend kreeg kleinzoon Theo van Baarsen de leeuwen in zijn bezit, één schonk hij er aan zijn nicht. Een paar jaar geleden heeft hij de beelden nog laten repareren, een kostbare zaak.

De krant meldt verder dat er ook twee leeuwen zijn getraceerd bij de Goorpoort in Elburg op de stadswallen. Deze zijn in 1954 door een kunsthandelaar uit Amsterdam geschonken. De schilden dragen echter niet het rijkswapen en het wapen van Amsterdam, maar dragen de beeltenis

van een poort, waarschijnlijk later bij een restauratie aangebracht, zoals dat ook gebeurde met de Vlissingse leeuwen.

Ook de leeuwen die bij de particuliere buitenplaats Leeuwenburg aan de Vecht staan zijn van hun oorspronkelijke wapens ontdaan, maar de eigenaar weet niet waarom, noch hoe de beelden daar, ook ca. 100 jaar geleden, zijn terechtgekomen. Afgaande op de ouderdom van deze bovengenoemde vier leeuwen, moeten ze wel van de westelijke onderdoorgang afkomstig zijn. Opmerkelijk blijft dat er toch een verschil is tussen de leeuwen van "oost" en "west", toch verschillende makers? Bezitters van de 'westelijke' leeuwen vinden die mooier, eleganter, je zou er jaloers van worden!

Kortgeleden meldde zich ook nog iemand uit Wassenaar bij Doeke Roos die vertelde in het bezit te zijn van twee authentieke leeuwen, maar daarover kan ik weinig bijzonderheden melden.

Alles bij elkaar betekent dit dat alle 16 leeuwen waarnaar werd gezocht nu zijn gevonden. Dus kun je constateren dat het een ingewikkelde zwerftocht is geweest voor die beesten, dat er behoorlijk met ze is gesold en dat ze dus kennelijk niet tot het nationale erfgoed behoorden.

Toch hebben die kolossale beelden wel altijd tot de verbeelding gesproken van kunstenaars, zoals van fotograaf Jacob Olie en schilder Martin Monnickendam. Deze twee mannen moeten bijna op dezelfde plaats hebben gestaan daar bij het Centraal Station, om die leeuwen op hun eigen manier te vereeuwigen.

Versillende mensen hebben me ook nog verwezen naar een paar leeuwen die voor de Rijkspostspaarbank zouden hebben gestaan aan de van Baerlestraat, het gebouw waarin de afgelopen jaren het Amsterdams Conservatorium huisde. Toevallig stond

er in "Ons Amsterdam" van februari 2009 dat deze leeuwen nu voor het ING-kantoor aan de Haarlemmerweg staan. Ze stonden oorspronkelijk op het dak van het in 1874 gesloopte Oudezijds Herenlogement op de Grimburgwal. De directeur van de Rijkspostspaarbank vond ze in de tuin van het Rijksmuseum en zette ze in 1977 voor de deur in de van Baerlestraat, omdat de bank net een leeuw als logo had gekozen! Dertig jaar later kost dat logo de bank heel wat hoofdbrekens. Maar dit zijn dus geen Centraal Stationleeuwen.

Wakers en Wachters

Tenslotte nog een kijkopdracht voor u als parkbezoeker.

Toen de Vlissingse leeuwen vorig jaar moesten worden gerepareerd (veel kogelgaten en gaten van granaatscherven uit de Tweede Wereldoorlog) kwam een oude discussie naar boven of de beelden destijds niet verkeerd om waren geplaatst. De leeuwen stonden met hun schild van de kijker af maar was dat wel juist? Monumentenzorg is van mening dat de leeuwen traditioneel van elkaar af behoren te kijken met de schilden gericht op de kijker en dus de koppen er vandaan en adviseerde de beelden na de renovatie van positie te wijzigen.

In Zeeland dachten ze daar anders over. Restaurateur Hans van den Berg legt uit: "je hebt verschil tussen wakers en wachters. Dat zie je ook vaak bij kerken, daar staan soms wachters, soms wakers, dat is de beslissing van eigenaar of monumentenzorg. Wachters kijken van je af en tonen hun schild, de wakers kijken je aan".

Vlissingen besloot tot handhaving van de "wakers", zoals ze daar altijd onder aan de "Trap naar Zee" hadden gestaan.

Waarschijnlijk hebben de organisatoren van de Floriade in 1972 zich niet afgevraagd of er in het Beatrixpark bij de Artsenijhof en de RAI nu wakers of wachters moesten staan.

Renovatie Vlissingse leeuwen.

foto Doeke Roos jr.

Wakers en Wachters?

Leeuw in Amstelveen

U als parkbezoeker kunt nu gaan uitzoeken hoe dat heeft uitgepakt. Bij de ingang van de Artsenijhof zou ik zelf graag wakers

zien, misschien helpen die beter tegen vernielingen! Zou het kloppen? Ik ga het gauw eens uitzoeken.

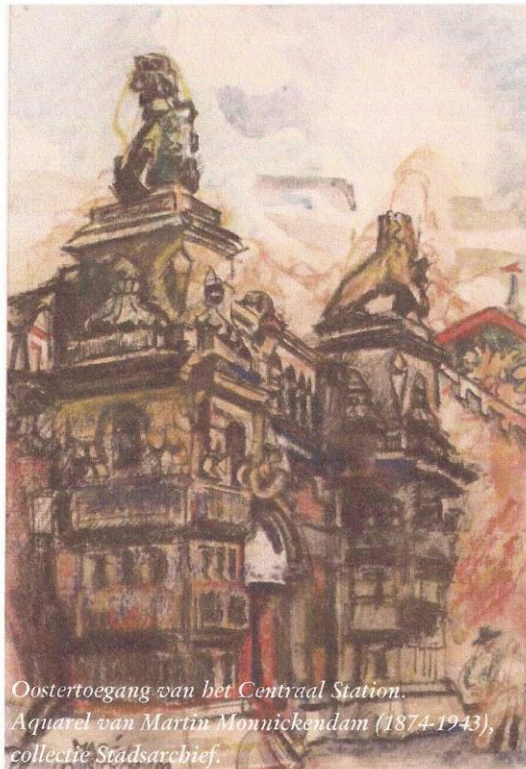
Mirjam Louisse

Bronnen :

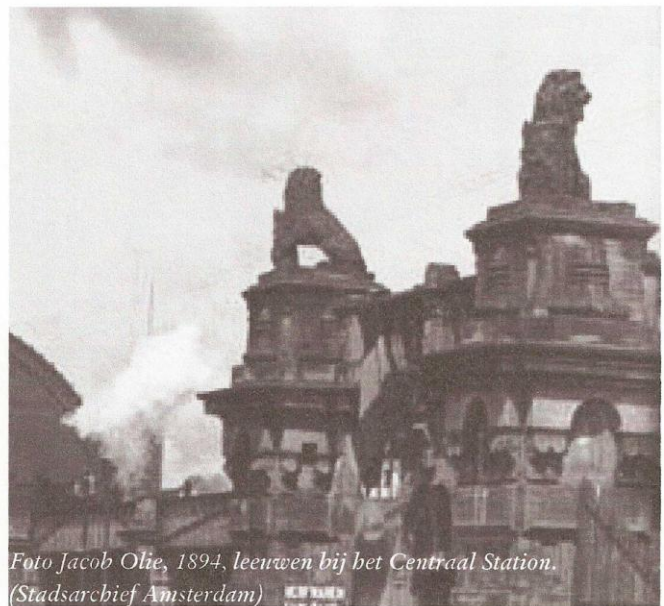
De Telegraaf van 2 dec. 2008 en 9 jan. 2009,

Doeke Roos jr. : o.a. Stadsveste Vlissingen, nov. 2008,

Ons Amsterdam febr. 2009-03-09

*Oostertoegang van het Centraal Station.
Aquarel van Martin Mommickendam (1874-1943),
collectie Stadsarchief.*

*Foto Jacob Olie, 1894, leeuwen bij het Centraal Station.
(Stadsarchief Amsterdam)*